

26. studenoga 2021.

broj 169

KU ZI S!

LIST ZA MLADEŽ

2/14 AMOPES

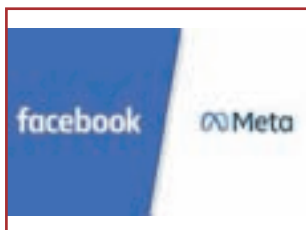
Maja Kovač 2019

Art: Maja Kovač

4

AKTUALNO
POTPORA STUDENTIMA

8

DRUŠTVENE MREŽE
DRUGA FACEBOOK REVOLUCIJA

18

GLAZBA
THE BAD WEEK

20

ART
MAJA KOVAČ

2

FOTO MJESECA

**Povratak
na Interliber**

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ivan Ušumović

Urednik izdanja: Davor Bašić Palković

Zamjenica urednika: Kristina Ivković Ivandekić

Suradnici: Klara Dulić, Andrea I. Darabašić,
Ivan Benčik, Dejan Prčić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,
Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francisković, Pixabay

E-mail: kuzis07@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Birograf Comp DOO, Zemun

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

Posljednji vlak

Bili spremni ili ne – 2021. godina se približava kraju! Neki od gradova su već početkom studenoga uključili novogodišnju rasvjetu i time ukazali da godina odlazi za nama. Osim toga, radnje i tržni centri su svoje prostore uveliko okitili borovima, kuglicama i ukrasima te neki od nas imaju osjećaj da je Božić bliži nego što u zbilji jest. Biznis i prodavači se igraju našim emocijama s obzirom na to da već neko vrijeme odjekuje rečenica: »Jedva čekam Božić!«. Mada, kad se sjetim svog boravka u Americi i otkrića »Christmas shopa« koji tijekom cijele godine prodaju isključivo stvari i ukrase za Božić i Novu godinu, dok prostor ispred radnje ukrašavaju irvasi... Povremeno tijekom ljeta ulazila sam u tu radnju i moj mozak i emocije su bile totalno zbunjene. Kao da si na pet minuta u božićnom »moodu«, a onda te netko probudi i nalaziš se u šorcu usred ljeta. Na sreću il' na žalost, takve radnje kod nas financijski ne mogu opstati. Srednjoškolcima i fakultetlijama pak nisu potrebne takve radnje da bi shvatili da se kraj godine bliži, jer se kod njih za to pobrine uvećan broj školskih obveza, kontrolni zadaci, odgovaranja, kolokviji. Neke će na kraj godine podsjetiti i zornice koje će uskoro početi, a ne bi bilo loše ni da glavni adut zimskih dana baci svoje bijele čari krajem godine i time nam uljepša božićne blagdane.

Iako je veoma lako zanimati se u pisanju o blagdanima, ukrasima i snijegu, svi još uvijek imamo vremena i za obveze i planove koje smo htjeli realizirati u ovoj godini. Vjerojatno je većina vas željela pročitati više knjiga, češće vježbati (i manje jesti slatkiše i grickalice), više putovati, biti bolji prema bližnjima, završiti godinu s dobrim ocjenama i drugo. Prvo budite iskreni prema sebi, zatim zahvalni za sve rezultate koje ste postigli, a onda vrijedni kako biste što više nadoknadili za ovih mjesec dana te kako biste što manje ciljeva prepisivali na »listu želja 2022«. :)

Period blagdana je uvijek aktivan, ali lijepo je to što su se mladi iz naše zajednice potrudili da nam i u prethodnom periodu prirede zanimljiv program. Tako je krajem listopada održan deveti *Holywin*, a početkom studenoga i razgovor s **Dejanom Prčićem** o pričama koje pričamo i o pričama koje nas okružuju. Tekstovi o oba događaja vas očekuju u ovom broju, a nadamo se da ćete se i narednim događanjima odazvati u što većem broju. Tu je i priča o posjetu *Interliberu*, nezaposlenosti među mladima, Facebook revoluciji i svemu onome što nas pokreće. Preporuke knjige, filma, kao i glazbeni i modni dio ni ovog puta nije izostao, a ukoliko postoji tema o kojoj biste voljeli pročitati nešto više – javite nam se na e-maila kuzis07@gmail.com. Do tada uživajte u stranicama našeg lista, uz toplu šalicu čaja i dajte svoj maksimum prije nego što uslijede blagdani kada se, tradicionalno i pomalo opravdano, svi itekako ulijenimo.

Potpoma hrvatskim studentima iz Vojvodine

Sukladno višegodišnjoj praksi i ove godine osiguran je smještaj u studentskim domovima za deset studenata koji nisu ostvarili to pravo putem redovitog Natječaja za subvencionirani smještaj studenata u studentske domove, zahvaljujući dogovoru s Ministarstvom znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske prema kojem se u takvom slučaju hrvatskim studentima iz Vojvodine isti osigurava temeljem posebne odluke Ministarstva, objavilo je Hrvatsko nacionalno vijeće (HNV).

U HNV-u podsjećaju kako je prije dvadesetak godina na studije u Hrvatsku odlazilo oko 60 studenata godišnje jer su tada, zahvaljujući Demokratskom savezu Hrvata u Vojvodini, bili osigurani poticaji u vidu smještaja, stipendije i organizirane pripreme nastave. Ukidanjem te vrste potpore broj studenata značajno je opao na svega nekoliko studenata godišnje. Nastojanjima Hrvatskog nacionalnog vijeća i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske od 2016. godine poticaji se ponovno osiguravaju – posebne upisne kvote, smještaj u domovima, organizirana priprema nastava, logistička potpora pri upisu, profesionalna orijentacija i posredovanje kod stjecanja stipendija – te se time broj studenata ove godine povećao na 17.

Predsjednica Odbora HNV-a za obrazovanje **Margareta Uršal** ističe kako se HNV aktivno zauzima za potrebe hrvatskih studenata tijekom procesa upisa na fakultete, ali i tijekom samog studiranja.

»Želimo svojom asistencijom što je više moguće podržati naše mlade pri stjecanju željenog obrazovanja. Neke nepoznanice o studiranju oni sami rješavaju kontaktiranjem svojih prijatelja koji već studiraju, međutim, postoji cijeli niz procesa, katkad iznimno stresnih i neizvjesnih, u kojima nastojimo pružiti svoju pomoć – tu su pripreme za državnu maturu koje organiziramo u HNV-u i osiguravanje smještaja u Osijeku tijekom njezina polaganja, zatim molbe za osiguravanje posebnih upisnih kvota, pomoć pri prikupljanju potrebnih dokumenata, praćenje i podsjećanje studenata na aktualne stipendije i, među ostalim, stjecanje prava na smještaj u domu s čim u vezi nam se svake godine obraća dio

naših studenata koji imaju problem s ostvarivanjem ovog prava putem redovitog natječaja», kaže Uršal.

Asistentica pri obrazovanju u HNV-u **Nataša Stipančević** ukazuje na činjenicu da se lijep broj studenata, zahvaljujući potporama, odlučuje studirati u Hrvatskog, ali ističe da pripadnici hrvatske zajednice studiraju i u Srbiji.

»Od 2019. godine HNV kontinuirano prikuplja informacije o studentima hrvatske zajednice kako onih koji studiraju u Hrvatskoj tako i onih koji studiraju u Srbiji. Drago nam je što naši studenti uživaju sve veću potporu pri odlasku na studije u Hrvatsku, a nadamo se kako ćemo u skorijem vremenu uspjeti osigurati jaču potporu i našim studentima koji ostaju na studijima u Srbiji«, zaključuje Stipančević, potičući sadašnje i buduće studente da se jave Odboru HNV-a za obrazovanje radi evidencije, umrežavanja i mogućnosti dobivanja podrške.

K. U.

Priprema nastava iz hrvatskog jezika

U prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća (Preradovićeve 13, Subotica) i ove se godine održava priprema nastava iz hrvatskog jezika za učenike završnih razreda srednje škole koji planiraju studirati u Hrvatskoj. Nastavu drži profesor hrvatskog jezika i književnosti **Bruno Dronjić**. Formirana je skupina od nekoliko učenika, a svi zainteresirani mogu se priključiti. Zbog usklađivanja s obvezama polaznika, termin održavanja nastave se mijenja, a informacije o terminima možete dobiti na mail: brunodronji@gmail.com ili na telefon Ureda HNV-a: 024/554-623.

Srednjoškolci na Interliberu

Nakon jednogodišnje stanke zbog loše situacije s pandemijom, ovogodišnji, 43. međunarodni sajam knjiga *Interliber* održan je od 9. do 14. studenoga u Zagrebu. Ove godine je na sajmu bilo 230 izlagača iz 14 država, a posjetilo ga je više od 55.000 posjetitelja.

Po lijepoj tradiciji, sajam su posjetili i učenici hrvatskih odjela iz Vojvodine. Ove godine to su bili učenici triju srednjih škola iz Subotice u kojima se nastava izučava i na hrvatskom jeziku, a odlazak na *Interliber* priređen je u organizaciji Hrvatskog nacionalnog vijeća i Hrvatskog prosvjetnog društva *Bela Gabrić*.

Osim obilaska sajma i kupovine knjiga, učenici i njihovi profesori imali su prigodu posjetiti kulturno-povijesne znamenitosti Zagreba pod vodstvom profesora hrvatskog jezika **Morene Rendulić**, **Monike Ivanović** i **Brune Dronjića**, a jednodnevno putovanje završilo je večerom u Božjakovini gdje su ih ugostili domaćini: ravnatelj OŠ **Stjepan Radić Jure Mišković**, načelnik Općine Brckovljani **Tihomir Đuras** i njegov zamjenik **Marin Žafran** te predsjednik Općinskog vijeća Općine Brckovljani **Stjepan Vиноčić**.

A evo i učeničkih dojмова... Učenica Srednje medicinske škole u Subotici **Dunja Vojnić Hajduk** navodi kako su ovogodišnji *Interliber* željno čekali jer ih je pandemija spriječila prošle godine da odu put Zagreba.

»Kao i svaki put, krenuli smo u ranim jutarnjim satima, no ni to nam nije palo teško jer nam se jako išlo. Jedva smo dočekali da stignemo u Zagreb. Obišli smo ga, vidjeli najznačajnija mjesta i uputili se ka Sajmu. Ovogodišnja manifestacija je bila puno manja u odnosu na prvi put kada smo išli. Nije bilo puno izdavača, ali su oni koji su nama bili najvažniji bili tu. Ja sam išla isključivo zbog *Verbuma*. U posljednje vrijeme me jako privlači duhovna književnost iliti štiva koja su na neki način povezana s crkvom i vjerom. Svaki Sajam se završi s novim prijateljstvima, pa se tako i ovaj završio. Većina nas se poznaje od ranije, ali naravno ima i onih koje smo prvi put vidjeli i upoznali. Ovaj Sajam će nam ostati u posebnom sjećanju, jer je održan u doba epidemije korona virusom, dok nitko nigdje ne putuje – mi smo putovali, družili se, kupili knjige koje su nam sada veoma drage i koje ćemo rado čitati«, ističe Dunja.

Učenik Gimnazije *Svetozar Marković* u Subotici **Nikola Stipić** navodi kako mu se put u Zagreb na *Interliber* dopao najviše zbog društva.

»Upoznavanje vršnjaka iz drugih škola bilo mi je baš drago. I sam obilazak Zagreba bio je vrlo zanimljiv. Centar grada mi se mnogo dopao. Na Sajmu sam također našao mnoge dobre knjige i otkrio mnoge zanimljive naslove«, otkriva Nikola.

K. I. I.

Mladi zasjenili trudom i duhovnošću

Ovogodišnji, deveti po redu, *Holywin* održan je 31. listopada u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici kada je odigrana kazališna predstava o svetom Josipu. Velika dvorana *Kola* bila je prepuna gledatelja, kako onih starijih, tako i najmlađih, dok su pljesak nakon predstave bili dovoljno dobar pokazatelj zadovoljstva svih prisutnih.

Predstavu su organizirali mladi Subotičkog oratorija u suradnji s mladima s vjeronauka u Franjevačkoj crkvi i iz župe Marija Majke Crkve na čelu s **Katarinom Ivković Ivandekić**. Za glazbu je bila zadužena **Lucija Vukov**, a za scenografiju **Kristijan Milanković**. U predstavi su glumili **Ivan Huska, Tomislav Huska, Karlo Kujundžić, Ines Vojnić, Vedran Peić, Vladimir Bunford, Dejan Radaković, Andrija Huska, Terezija Sekereš, Sara Uršal, Dragana Musin, Jasmina Vukov, Jasmina Ivković Ivandekić, Marija Milodanović, Barbara Piuković, Katarina Ivković Ivandekić, Josip Šarčević i Matej Katić**.

Prikazati sveca na što dostojanstveniji način

Katarina Ivković Ivandekić za *Kužiš?!* navodi kako su predstavu pripremali oko mjesec dana, često se nalazeći u franjevačkom samostanu, ponekada i svakoga dana. Ona opisuje kako se ekipa maksimalno trudila tijekom uvježbavanja i dodaje kako je zbog brojnih šala i skečeva na probama atmosfera bila odlična. S obzirom na vrijeme koje su imali za pripremu, Katarina ističe da je veoma zadovoljna kako je sve prošlo.

»Došlo je puno ljudi, osjetila se dobra energija i reakcija zbog čega mi je posebno drago jer smatram da je ovo najbolji način da se obilježi večer pred tako važne blagdane. Ovo je za mene jedno novo i veliko iskustvo. Prvo smo ovaj scenarij predstavljali djeci našeg Subotičkog oratorija, ali u manjem izdanju. Nakon toga sam dobila mnogo veću ulogu – a to je voditi predstavu za deveti *Holywin*. Iako nije bilo lagano, osobito jer se radi o jednom tako velikom svecu (meni veoma dragom i bliskom), bilo mi je zadovoljstvo raditi i truditi se prikazati sv. Josipa

na što dostojanstveniji način, a ujedno ga i približiti što većem broju mladih. *Holywin* koji se organizira posljednjih godina promovira duhovne vrednote, osobito mladima jer je dobro poznato da njih danas više privlači ono suprotno od toga što mi slavimo. Ovoga puta predstava je bila posvećena svecu godine – sv. Josipu«, kaže Katarina.

Potrebno je napraviti prvi korak

Talentirani mladić koji glumi od malih nogu Vedran Peić stalni je član dramske sekcije Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, a angažiran je i u različitim trupama i u Subotici, dok je u predstavi o sv. Josipu igrao dvije uloge: Josipovog oca i jednog od pastira. On ističe kako su animatori Subotičkog oratorija vrlo jedinstveni te kako bi kao najposebnije momente s *Holywina* izdvojio upravo njihovu hrabrost, trud i timski rad. Ujedno govori i o izazovima spomenute predstave.

»Ne postoji dovoljno informacija ni o Josipu, a ni o njegovom ocu Jakovu, kako bismo mogli dublje i preciznije odrediti i dočarati ulogu na sceni. Izazovno je bilo zapravo predstaviti tu ulogu, kada već pričamo o ocu jednog od najvećih svetaca. Iz razloga što su u životima svetaca roditelji imali velike uloge, bilo pozitivne, bilo negativne. Također, izazovno je bilo biti najstariji član u toj maloj trupi, s obzirom da su godine i iskustvo nosile veliku odgovornost sa sobom«, zaključuje Peić.

Naš sugovornik se osvrće i na značaj kulture i umjetnosti koje, kako kaže, imaju veliku ulogu u oblikovanju samoga čovjeka.

»Prije su nam potrebni događaji i manifestacije, ali mnogo je potrebnije da ljudi naprave taj prvi korak. Smatram da u ovom momentu, i u ovim grčevitim uvjetima, imamo dovoljno svega. Neki pogrešni crv uvukao se u psihologiju suvremenog života i naprosto je kočnica. Mi smo davali, dajemo i davat ćemo sve od sebe. Naučili su me da je to dovoljno«, naglašava Peić.

Postignut cilj

Svoje iskustvo sudjelovanja u predstavi s nama je podijelila i Jasmina Vukov koja također glumi od-

malena. Iz tog razloga ona opisuje kako gluma za nju ima veliko značenje te kako je to način na koji može iskazati različite emocije. U predstavi o sv. Josipu je glumila Sebu i jednu od žena/sugrađanki.

»Prva uloga – uloga žene, imala je zadatak tračariti o Josipu i o njegovoj ženi. Ta uloga je bila zanimljiva, ali je iziskivala da budem glasna što mi je bilo malo teško. Ipak, morala sam se suočiti s tim i uspjela sam. Druga uloga – Seba je Josipov rod koji ga ne želi primiti u kuću. Ta uloga je bila

veoma laka i zanimljiva. Najdraži dio pripreme za predstavu mi je bio rad na sceni, jer onda svatko iskazuje kako je razumio svoju ulogu, njena osjećanja, mimiku, glas, pokrete. Sve to je značajan dio svake predstave. Puno truda je uloženo u predstavu te mislim da je reakcija publike bila zaslužena. Dosta mojih vršnjaka je reklo kako je predstava veoma zanimljiva i da ima pouku što je i najvažnije«, kaže Jasmina i time zaključuje kako je cilj zasigurno postignut.

Kristina Ivković Ivandekić

Predavanje u Klubu HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici

Zašto pričamo priče?

Uočitoj ekspanziji serijskog programa, postavlja se pitanje – tko to danas priča priče, što razlikuje dobru od loše priče i kako one, u konačnici, utječu na naše živote. Na ova pitanja nastojao je odgovoriti mladi dramaturg i suradnik *Kužiša?! Dejan Prčić*, koji je održao predavanje naslovljeno »Zašto pričamo priče?«, u nedjelju, 14. studenoga, u Klubu HKC-a *Bunjevačko kolo* u Subotici.

»Pričamo priče jer nam one pomažu da saznamo nešto novo o sebi, zato što nam mogu pomoći da budemo bolji ljudi, da imamo više razumijevanja. A onog trenutka kada imamo više razumijevanja u stanju smo biti bolji, kako za sebe tako i za druge. Preko priča dolazimo u kontakt sa stvarima koje su nam daleke, osvjetljava nam se mrak. Zato je važno pričati, a važno je i čitati, slušati, gledati priče«, kaže Prčić.

Najviše se pričalo o serijama *Porodica*, *Squid Game* i *The Leftovers*. Također, bilo je riječi i o domaćem

filmu i seriji *Južni vetar* te utjecaju toga ostvarenja na životni stil mladih. Spomenuta je i sve snažnija i utjecajnija industrija video igara u kojoj se također kreiraju i pričaju zanimljive priče.

K. U.

facebook

Meta

Društvene mreže

Druga Facebook revolucija

Pojava Facebook platforme 2004. godine odjeknula je u krugovima američkih elitnih sveučilišta, jer je dana služila povezivanju studenata i njihovoj komunikaciji. Nedugo poslije toga kreatori ove društvene mreže su uvidjeli potencijal koji ona posjeduje i proširili je na ostatak SAD-a, a zatim i čitavog svijeta. Danas Facebook ima skoro 3 milijarde korisnika, a tvrtka kao takva ima nekoliko srodnih aplikacija poput Instagrama i Whatsapp.

Iako su tehnološke kreacije **Marka Zuckerberga** tijekom posljednja dva desetljeća doživjela izuzetan uspjeh, nisu izostali skandali i problemi. Sam nastanak Facebooka i njegovo širenje na globalni nivo ispraćeno je sudskim sporovima. Naime, originalno ideja za Facebook uopće nije Zuckerbergova već njegovih kolega s Harvarda. Drugo, Mark nije u potpunosti sam razvijao kodove i poslovnu shemu. Ono u čemu je, međutim, skoro uvijek bio uspješan jest način na koji se predstavljao javnosti i koliko se borio za vlastitu tvrtku, čak i kada je pravio greške.

Manipuliranje podacima

Jedan od najvećih izazova u povijesti Zuckerbergove tvrtke bilo je njegovo svjedočenje pred američkim kongresom tijekom 2018. godine. Ovaj proces nije bio jednostavan a katkad ni potpuno smislen. Razlog je bila navodna neovlaštena upotreba platforme Facebook u prikupljanju i prezentiranju podataka koji su odredili tok američkih izbora 2016./17. godine. U istragama su pronađeni dokazi da je Facebook imao niz nedostataka u svom sustavu zbog čega je do manipuliranja podacima definitivno došlo. U kojoj mjeri je to bilo i koji je zapravo utjecaj imao na izbor **Donalda Trumpa** za 45. američkog predsjednika, ostalo je upitno. Tijekom procesa utvrđeno je također da podaci korisnika nisu ugroženi prvi put i da su informacije često distribuirane shodno praćenju prethodne aktivnosti korisnika. Drugim riječima, Facebook daje ljudima samo ono što žele čuti, ne nudi opcije i što više guši njihovo prezentiranje. Iako Mark Zuckerberg nije

briljirao na ovim saslušanjima, proces je ponekad izgledao farsično jer se čini da pripadnici kongresa nisu najbolje razumjeli kako internet sfera sasvim funkcionira.

Svega nekoliko godina nakon ovog debakla, 4. listopada ove godine, Facebook i srodne platforme, Instagram i Whatsapp, nisu funkcionirale skoro sedam sati. Iako ovo na prvi pogled može izgledati bezazleno, u svijetu gdje se prijenos informacija mjeri u dijelovima sekunde, to je postalo globalni događaj o kome svi i dalje govore. Slučaj poznat pod imenom »2021 Facebook outage« oštetio je tvrtku za oko 65 milijuna dolara.

Moćno oruđe, ali i problem

Opće je poznato da je Facebook sa sobom donio veliku revoluciju kada je riječ o povezivanju ljudi – omogućio je ponovno uspostavljanje kontakata, lakšu, bržu i jeftiniju komunikaciju i gledno na globalnom planu, Facebook jest moćno oruđe u svakodnevnoj suvremenoj komunikaciji. No, kao i sve društvene mreže, pored virtualne povezanosti donio je sa sobom i realnu otuđenost. Zatim probleme privatnosti, iskrenosti, zloupotrebe podataka i tako dalje.

Novo ime »Meta«

Isto tako, ukoliko sagledamo društvene okolnosti, možemo primijetiti da Facebook odavno nije omiljena mreža mladih. Razlozi su brojni i prije svega osobni. Međutim, s obzirom na sve prethodno navedeno, postavlja se pitanje što je sljedeće za Facebook? Za početak, novo ime – Meta. Pitanje novog brendiranja, odnosno predstavljanja u javnosti, pomalo je problematično u ovom slučaju, jer se dogodilo ubrzo nakon pada Facebooka u listopadu. Je li ovo adekvatna odluka ili ishitreni pokušaj da se spase što se spasiti da – mnogi su privrženiji drugoj soluciji. Američki tisak smatra novi projekt samo lošim marketinškim trikom.

Međutim, Facebook ne mijenja samo ime. Navodno, krajnji cilj Metaversa, koji Zuckerberg pokušava stvoriti jest sustav različitih opcija virtualne realnosti, čime definitivno pokušava privući nazad mlađu publiku. Kritičari ove društvene mreže smatraju da je promjena imena pokušaj da se inovativne stvari povežu s njim, dok će za Facebook biti vezane kontroverze; stvara se lažni dojam drastičnih promjena bez istinskih promjena. S obzirom da je Facebook/Meta već imao veliki broj skandala kada je riječ o privatnosti, gotovo nitko od sociologa nije optimističan po pitanju kreiranja virtualne realnosti, za

koju je nužan ogroman broj privatnih podataka. Ne čini da je, s postojećim sustavom, Facebook spreman na tako veliki korak. Mada, službene izjave tvrtke su da će proces stvaranja procedura trajati dugo kako bi se stvorila sigurnost, u legalnom kontekstu. Pretenzije k novom sustavu ipak nema na tehnološkom horizontu. Još jedna briga je adiktivnost virtualnog svijeta u nastajanju.

Kako je prethodno iskustvo potvrdilo, u slučaju ovih pojava, samo vrijeme može pokazati što će se zaista dogoditi, na koji način i kolike će posljedice biti.

Andrea I. Darabašić

Psihologija

Što nas pokreće?

Često vjerujemo da su nam potrebne informacije, detalji, brojevi, grafovi i statistike kako bismo donijeli bolju odluku. Zamišljamo kako odluke donosimo racionalno i promišljeno no, istina je u stvari nešto drukčija.

Zamislite da izlazite iz sobe i za sobom zatvorite vrata. I onda ih ipak otvorite. Onda zastanete pa ih opet zatvorite. Pa otvorite, pa zatvorite, pa otvorite i ne možete odlučiti hoćete li ih ostaviti otvorena ili zatvorena. U pitanju je jedna posve svakodnevna radnja (iza koje je odluka) a koju, inače, radimo bez prevelikog razmišljanja. Vjerojatno takvu i slične odluke nikada ne bismo povezali s emocijama. No, za takve odluke, kao i za one puno manje, jednako kao i za krupne najvažnije životne odluke – neophodne su nam emocije.

Primjer koji ste pročitali nije izmišljen. Riječ je o pacijentima kojima su oštećeni dijelovi mozga koji su ključni za prepoznavanje emocija. Liječnici su kod njih primijetili da su izgubili mogućnost donošenja odluke, bez obzira na to koliko odluka bila beznačajna. Jednako se muče oko toga treba li ostaviti vrata otvorena ili zatvorena, na koju stolicu sjesti ili u koliko sati ustati.

Razumjeti emocije

»Ideja o posve racionalnom čovjeku je sasvim iracionalna«, navodi filozof **Edgar Morin**. Da bismo upoznali sebe i što je ono što nas pokreće, moramo razumjeti emocije i vlastite emocionalne reakcije. Riječ »emocija« potječe od latinske riječi »emovere« koja znači pokrenuti.

Postoji šest emocija koje baš svi ljudi na svijetu izražavaju na jednak način. Psiholog **Paul Ekman** istraživao je kako pripadnici različitih kultura diljem svijeta izražavaju vlastite emocije. Došao je do zaključka da svi ljudi na svijetu naprave iste izraze lica

za svaku od ovih emocija: strah, tugu, iznenađenje, radost, gađenje i ljutnju. Upravo se zbog toga ovih šest emocija naziva »osnovnima«, dok su sve ostale njihova mješavina i nazivamo ih »sekundarnima« (npr. zavist, ponos).

Svatko od nas ima na raspolaganju isti spektar emocija. Važno je naglasiti kako ne postoje pozitivne (u smislu »dobre«) i negativne (»loše«) emocije. Sve emocije su dobre i korisne, samo što su neke od njih ugodne, a neke neugodne.

Možemo se složiti kako su neki osjećaji poput radosti, uzbuđenja i sreće vrlo ugodni i želimo ih osjećati što češće, dok su strah, ljubomora i gađenje neugodne emocije koje bismo rado izbjegli. Takva želja je prirodna, no sve su nam emocije potrebne kako bismo preživjeli ono što nam život nosi.

Milost i nemilost emocija

Emocijama ne možemo naređivati i ne možemo birati hoće li se neka emocija javiti i kada. Ako je emocija vrlo intenzivna, to može biti zastrašujuće. No, ako naučimo učinkovito regulirati vlastite emocije, one nam više neće biti prijetnja nego odličan saveznik.

Imati učinkovitu emocionalnu regulaciju znači: moći osjetiti vlastite emocije; prepoznati o kojoj je emociji riječ; pokazati emociju na odgovarajući način, u odgovarajućem trenutku; prepoznati tuđe emocije; imati kapacitet za prihvatiti tuđe emocije i razlikovati emociju od ponašanja.

Kada imamo dobru emocionalnu regulaciju, tada ćemo biti svjesniji vlastitih odluka i jasnije ćemo vidjeti kako emocije utječu na njih.

Marina Balažev, prof., specijalizantica transakcijske analize, smjer psihoterapija

Angažiranom politikom protiv odljeva mozгова

Otići iz zemlje i živjeti vani danas je vrlo raširena želja među mladima. Čut ćemo često kako netko od naših prijatelja nakon fakulteta planira »zapaliti« negdje drugdje, po mogućnosti u zemlje zapadne i sjeverne Europe. Čut ćemo i one koji fakultet planiraju upisati vani, ne čekajući trenutak kada će nakon dobivene diplome ostati doma skrštenih ruku, bez posla. I nitko im ne može zamjeriti na tome. Da je nezaposlenost mladih u Srbiji velika i zašto je to tako pokazuju i podaci do kojih je došla Krovna organizacija mladih u Srbiji (KOMS) na osnovu upitnika koje je u reprezentativnom uzorku popunilo 52% mladih žena i 48% mladih muškaraca.

Prema podacima Alternativnog izvješća o položaju i potrebama mladih u Srbiji, čak 58,4% mladih uopće ne zarađuje, 22% ima zaradu manju od prosječne, a tek 18% mladih radnika dobiva plaću veću od prosjeka. Prema istim analizama, skoro polovica mladih smatra da je plaća od 50 do 80 tisuća dinara dovoljna za pristojan život, dok 30% njih smatra da je za to neophodno imati plaću između 100 i 150 tisuća dinara. Više od jedne petine ukupno nezaposlenih u zemlji čine mladi dobi od 15 do 30 godina. U usporedbi s europskim standardima, udio mladih u radnoj snazi u Srbiji je iznimno nizak: jedna petina nezaposlenih mladih ne radi dulje od dvije godine.

Poznanstva najbitnija za zaposlenje

Iz KOMS-a navode kako mladi najviše vjeruju da su za zaposlenje najbitnija osobna i obiteljska poznanstva i kontakti, te članstvo i aktivizam u političkoj stranci, a najmanje odgovarajuće formalno ili neformalno obrazovanje. Iz tih razloga čak se četvrtina mladih namjerava iseliti, ali nisu još u procesu

planiranja odlaska, dok skoro dvije petine njih trenutno ne planira, ali ne isključuje tu mogućnost. S druge strane, ističu kako je polovica zaposlenih mladih uglavnom zadovoljna svojim poslom, što je jedan od ohrabrujućih pokazatelja kada je riječ o položaju mladih na tržištu rada. Pokazatelji tržišta rada za mlade popravljaju se iz godine u godinu. Ipak, ti podaci bi i dalje trebali utjecati na kreatore politika i donositelje odluka da snažnije potaknu zapošljavanje i samozapošljavanje mladih kroz različite mjere.

Poticanje mladih na ostanak u zemlji

Program »Moja prva plaća« je pozitivan korak ka uvođenju mladih na tržište rada, a koji je za cilj imao osposobiti deset tisuća mladih (do 30 godina) sa srednjim i visokim obrazovanjem za samostalan rad, a bez radnog iskustva i koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih. Međutim, iz KOMS-a ocjenjuju kako se ne bi trebao smanjivati broj korisnika tog programa i da bi trebalo uvećati sredstva za naknadu za mlade. Dodaju i da bi kreiranje ravnomjernog regijskog razvoja dovelo do lakšeg pronalaženja posla za mlade, što bi ih potaknulo da ostanu u svojim sredinama. Time bi se stvorile mogućnosti za samozapošljavanje, stručno usavršavanje, plaćene prakse, prekvalifikacije i dokvalifikacije.

Što nam donosi budućnost mladi još uvijek ne mogu znati, te možemo očekivati da će se trend njihovog odlaska u inozemstvo »trbuhom za kruhom«, ili kako se to drugačije naziva »odljev mozgov«, nastaviti, u nadi da će se jednoga dana stvoriti uvjeti koji će taj »odljev« spriječiti.

Tomislav Perušić

Bez uljepšavanja

Ove jeseni nas očekuje (ili nas je već sačekao) veliki broj televizijskih premijera koje ne bismo trebali propustiti. Među serijama čije nastavke nestrpljivo očekujemo svakako su i serije poput priče »o« ruskoj kraljici **Katarini Velikoj Velika** (*The Great*), ali i *Naslijeđe* (*Succession*), nastavak priče o američkom medijskom milijarderu. Međutim, ovaj tekst će ipak govoriti o mini-seriji koja je svoju premijeru u cijelosti svakako već imala: *Sluškinja* (*Maid*), priča o Alex (**Margaret Qually**), 25-godišnjoj

djevojci i majci, koja nakon nasilnog ispada muža Seana (**Nick Robinson**) bježi sa svojom kćeri Maddy (**Rylea Nevaeh Whittet**) od kuće. U deset epizoda autorica **Molly Smith Metzler** svoju protagonisticu »provlači« kroz proces napuštanja nasilnog partnera, pritom prikazujući kako klasne tako i generacijske razlike. Glavna junakinja nije svjesna da nasilje ne mora biti nužno i fizičko, ona shvaća da mora postati financijski neovisna, da mora početi raditi paralelno se susrećući sa svojom prošlošću. Prolazeći kroz sustav, glavna junakinja s jedne strane uči o onome što joj se dogodilo (nasilje, njena prošlost, obitelj), a s druge pokušava zaraditi novac i nahraniti kći i osigurati joj bolji život kakav ona nije imala.

Život na margini

Međutim, osim odlične priče po pitanju svakog detalja kada je jedan ovako složen i kompliciran mentalni proces u pitanju, kao i milje u koji je priča smještena, ulogu majke-kćerke igraju doista majka i kći Margaret Qually i **Andie MacDowell**, a priča serija je inspirirana memoarima američke spisateljice **Stephani Land**, koja je dio života provela čisteći kuće kao samohrana majka sve dok nije napisala knjigu *Maid: Hard Work, Low Pay and a Mother's Will*

to *Survive* i uspjela pobijediti nemaštinu. Istinitost i poznavanje života na margini se osjeća i u seriji, pogotovo kada je u pitanju birokracija koja je potrebna čovjeku kako bi dobio neophodnu pomoć od države. U odličnoj glumačkoj izvedbi, kako Qually tako i ostatka glumačke postave, *Maid* jasno pokazuje zašto je teško prekinuti nasilje, i doista izaći iz njega. U mnogim kadrovima prikazani su ljudi koji spavaju u kolima parkiranim ispred velikih tržnih centara, ljudi koji spavaju u kamp prikolicama bez krova nad gla-

vom, ljudi u dugovima, žena zarobljenih u nasilju skoro bez ikakve šanse da iz njega doista izađu. No, protagonistica je ipak primjer one djevojke koja je u tome uspjela, iako književnica Stephanie Land u jednom od intervjua kaže kako je takvih veoma malo, ističe kako je njezin »success story« dobrim dijelom takav zato što je bijela djevojka s diplomom. Ona ističe kako je i dalje najviše onih koji skoro da i nemaju šansu, a isto tako i onih koji misle da je siromaštvo stvar

izbora i koji ne mogu shvatiti zbog čega siromašni ljudi jednostavno ne odluče biti, na primjer, bogati.

Majčinska snaga

Ovoga ima u narativu serije, prvo kroz odnos Alex i Reginae (**Anika Noni Rose**), žene kod koje Alex dolazi čistiti. Isprva neprijateljski odnos potom malo postaje prisniji, ali ne romantizirano već posve uvjerljivo. Regina je pripadnica srednje više klase i kao takva isprva nije svjesna da Alex nema što jesti, dok je složenost karaktera izvanredno ocrтана u trenutku kada Alex odluči provesti noć u njezinoj kući. Ipak, kako priča i zahtijeva, najjači odnos glavne junakinje je upravo s kćerkom Maddy, zbog koje njena snaga djeluje beskrajno.

Maid je svakako serija vrijedna gledanja jer prikazuje stvarnost mnogih bez uljepšavanja, prikazuje život koji za mnoge nije nimalo jednostavan a posebno ne lak. Kako vizualno tako i narativno, kroz pljesnive zidove, nezaliječene rane, prljave toalete pa tako i unutarnji svijet junaka, *Maid* je ne samo odličan TV sadržaj već i jedna vrlo točna narativno-klasna analiza društva.

Dejan Prčić

VANNA

12

Draga Filotea

Nešto što nigdje neće danas pročitati a što bi moglo, ili bolje reći trebalo interesirati svakoga od nas. Ili barem one koji mare za sebe jest odnos prema onim stvarima u životu koje su s nama svakodnevno. Zato možemo reći, tko ima oči neka čita što kaže sv. Franjo Saleški (1567. – 1622.), crkveni naučitelj i katolički svetac, o tim stvarima u svojoj knjizi *Filotea – Uvod u pobožni život*. Ovo nekome može biti nezanimljivo, nekome zanimljivo, nekome zanimljivo i korisno a nekima tko zna. Mislim da su teme zanimljive svakome barem za pročitati, ako ih već nitko ne želi pretvoriti u praksu, pa počnimo:

Poslove treba obavljati marljivo i staloženo

»Budi dakle, draga Filotea, brižljiva i marljiva u svim poslovima, što ih moraš vršiti, jer ti ih je Bog dao, pa hoće, da ih vršiš marljivo. (...) Ne žuri se s poslom. Svaka žurba uzbunjuje zdrav razum i zdrav sud i priječi, te ne možemo dobro učiniti stvari, kojom se žurimo. (...) Rijeke, što mirno teku ravnicom, voze velike brodove i bogate terete, a kiše, što tiho rose natapaju polje, pa rodi travom i žitom. No bujice i goleme rijeke naglo navale na zemlju, opustoše sve, što zahvate, i ne koriste trgovini; a tako i divlji i nagli pljusak pohara polja i livade. Niko ne izvrši nikada dobra posla, što ga radi naglo i žurno. (...) Radi kao nejak djeca, koja se jednom rukom drže oca, a drugom beru jagode uz ogradu. Isto tako jednom rukom skupljaj zemaljska dobra, drži se drugom čvrsto Oca nebeskoga, pa se češće obraćaj k njemu, da vidiš, je li mu ugodno tvoje gospodarstvo i poslovi. (...) Zato, draga Filotea, kod običih poslova i zanimanja, gdje ne treba mnogo velike pažnje, misli više na Boga nego na poslove.«

O ljubakanju i prijateljstvu

»Među duševnim je strastima prva ljubav. Ona kraljuje svim pojavama srca, sve ubraja u se i čini nas slične onome, što ljubimo. Zato se čuvaj, Filotea, opake ljubavi, jer ćeš se odmah i sama izopačiti. No prijateljstvo je najopasnija ljubav. Svaka druga ljubav može postojati, da se ne dijeli s drugim, a prijateljstvo baš i stoji u time, da se dva ljube. Pa zato gotovo i ne možeš drugome biti prijateljem, da ne prioneš uz njegova svojstva. Nije svaka ljubav prijateljstvo; jer prvo, čovjek može ljubiti, a da ga drugi ne ljubi, i to je ljubav, a ne prijateljstvo, jer je prijateljstvo uzajamna ljubav,

pa ako nije uzajamna, nema prijateljstva. Drugo, nije dosta, da bude ljubav uzajamna, nego osobe moraju znati, da se međusobno ljube. Ako li ne znadu, bit će ljubav, ali ne će biti prijateljstvo. Treće, mora k tome biti među njima neka sveza, a to je osnovica prijateljstva. A sveze se razlikuju prema dobrima, što ih daju ili propisuju. Ako su ta dobra kriva i isprazna, bit će i prijateljstvo krivo i isprazno. Ako su dobra prava, bit će i prijateljstvo pravo; ...

Postoji li tako nestašno prijateljstvo među osobama različitoga spola, a ne misle se uzeti, zove se ljubakanje. Jer to su samo nedonoščad ili bolje sjene prijateljstva i zbog svoje se goleme ispraznosti i nesavršenosti ne može ni zvati prijateljstvom. ... Premda se ove lude ljubavi redovito saliju i utope u putenost i sramotu razblude, ipak nije to prvotna nakana onih, koji se zaljube. Inače to ne bi bilo ljubakanje, već očita bestidnost. ...

Svako je takovo prijateljstvo opako, ludo i isprazno. Opako je, jer se konačno pretvori u puteni grijeh i jer otimlje ljubav pa i srce Bogu, ženi ili mužu, komu već pripada. Ludo je, jer nema osnova ni razloga. Isprazno je, jer ne daje ni koristi, ni časti ni zadovoljstva. Naprotiv, trati vrijeme, stavlja na kocku čast, bez ikakve naknade, osim tjeskobne težnje i nade, a ne zna čovjek, ni šta hoće ni za čim ide. Ovi jadnici i slabiće misle, da u njihovim uzajamnim ljubavnim izjavama ima još nešto poželjno, a sami znadu, što im nedostaje. Zato ova nezasitna želja muči neprestano njihovo srce nepouzdanje, ljubomorom i nemirom. ...

Ljubi, Filotea, svakoga čovjeka žarko i srdačno, ali sklapaj prijateljstvo samo s onima, s kojima možeš napredovati u kreposti, pa što budu uzvišenije kreposti, u kojima ćete se podupirati, to će vam prijateljstvo biti savršenije.«

O drugovanju i samoći

»Tražiti društva i izbjegavati ih dvije su krajnosti, koje valja pokuditi u građanskoj pobožnosti, o kojoj ti govorim. Tko ih izbjegava, zazire i prezire bližnjega, tko ih traži, bespolica je u neku ruku i nevaljalac. Treba bližnjega ljubiti kao samoga sebe. Da pokažemo da ga ljubimo, ne smijemo izbjegavati njegova društva, a da pokažemo, da ljubimo sami sebe, moramo se družiti sami sa sobom, kad možemo, tj. kad smo sami. 'Misli sam na se, veli sv. Bernard, a onda na druge'. Ako te dakle ništa ne sili, da ideš u društvo ili da te tko pohodi, ostani sam u sebi i zabavljaj se sa svojim srcem. Ako li ti tko dođe ili te pravedan razlog nuka, da kamo pođeš, hodi, Filotea, u ime Boga, pa se razgovaraj s bližnjim veselo i draga srca.«

Priredio: I. Čavrgov

Redovnica lavljeg srca

Hrvatski narod dao je lijep broj redovnika, koji su stekli ime kako u Hrvatskoj tako i u svijetu. Među njima ističe se po svom doista jedinstvenom slučaju sestra **Marija Amadeja Pavlović**, rodom iz Petrovaradina.

Mladost i obrazovanje

Rođena je kao **Karolina** u uglednoj i pobožnoj petrovaradinskoj građanskoj obitelji **Alojzija Pavlovića** i **France**, rođ. **Ambrišak**. Imala je trojicu braće i dvije sestre. Završila je trgovačku školu. Nakon toga uposlila se

u Zemunu. Uz to, preuzela je na sebe starateljstvo nad jednim bratom. U Zemunu je stupila u Marijinu kongregaciju, katoličku udrugu za usavršavanje vjernika. Ondje je kao laik držala predavanja ondašnjoj katoličkoj omladini.

Posjećujući misu u bolničkoj kapelici Milosrdnih sestara sv. Vinka, u njoj je sazrela odluka da stupi u zatvoreni samostan. Međutim, obitelj joj je savetovala da stupi u neki od karitativnih redova. Godine 1922. stupila je u samostan Milosrdnih sestara Sv. križa u Đakovu. Kao pitomica samostana nastavlja se dodatno obrazovati. Završila je učiteljsku školu pri spomenutom samostanu, a poslije toga i Visoku pedagošku školu u Zagrebu.

Skrb za siromašnu i ugroženu djecu

Nakon zaređenja, radila je kao učiteljica u đakovačkoj osnovnoj i građanskoj školi. Odgovornim i predanim radom stekla je vrlo brzo reputaciju vrhunske pedagoške radnice. Postala je omiljena zbog svoje neizmjerne ljubavi prema djeci siromašnijih slojeva. Ovi ishodi su joj omogućili napredovanje na hijerarhijskoj ljestvici. Godine 1937. izabrana je za provincijalnu savjetnicu, a 1940. za prefekta. Od 1943. do 1955. je bila provincijalna poglavarica.

U teškim ratnim vremenima, kada su mnogi pod utjecajem totalitarističkih ideologija izgubili razum i kršćanski duh, ona je po primjeru zagrebačkog nadbiskupa **Alojzija Stepinca** nesebično i požrtvovano skrbila za najugroženije slojeve. Ostala je međutim najbolje upamćena po tome što je štitila židovsku djevojčicu **Zdenku Bienstock**, čija obitelj je stradala kao jedna u nizu žrtava holokausta. Unatoč riziku, majka Amadeja ju je do svibnja 1945. skrivala u samostanu pod imenom Zdenka.

Otpor prema bezvjernim vlastima

Jednaku ustrajnost i odlučnost je pokazivala nakon Drugog svjetskog rata. Nove komunističke vlasti su prezirale religiju i crkvu. Sukladno učenju, proglasile su religiju opijumom za narod, a crkvu antidržavnom tvorevinom. Crkvi su htjeli oduzeti što više posjeda, a svećenicima i redovnicama zabraniti nošenje redovničkog odijela za vrijeme njihovog rada u javnim službama. Radi provođenja svojih reformi, vršile su pritiske na redovnice. Majka Amadeja je branila čast i dostojanstvo svog reda. Štitila je svoje sestre od pritisaka komunističkih službenika. Razvila je prijateljsku suradnju sa zagrebačkim nadbiskupom Alojzijem Stepincem i s pravoslavnim episkopom **Barnabom Nastićem**.

Po isteku mandata provincijalne poglavarice, nastavila je svoje redovničko-pedagoške aktivnosti. Od 1955. do 1959. je bila kućna poglavarica na Sušaku, a od 1959. do 1966. odgojiteljica redovničkoga podmlatka u Zagrebu. Nakon odlaska u mirovinu, povukla se u provincijalnu kuću u Đakovu, gdje je provela ostatak svog života. Preminula je iznenada 26. siječnja 1971. godine na Sušaku. Sahranjena je u grobnici provincijalnih poglavarica u Đakovu.

Vladimir Nimčević

KAO ŠTO JE I BIO OBIČAJ U GRADOVIMA DIVLJEG ZAPADA, SVAKI NOVAJILIA BI SE NAJPRVIJE ZAPU-
TIO DO PRVOG SALOONA.

... NA KRIGLU TOČENOG PIVA IJ
ČASU WHISKYJA, MALO RAZGO-
VORA I OPUŠTANJA ŽIVACA OD
NAPORNA PUTOVANJA.

KONAČNO, TU
JE SALOON. NADAM SE
DA ĆU DOBITI NEKE INFO-
RMACIJE O PRISUSTVU
ZAOŠTALIH SKUPINA
KONFEDERALISTA

GOSPODO
DRAGA, PRATIM I
PODIŽEM ULOG ZA
JOŠ 10 DOLLARA
IDEMO?

OK, PRATIM
DA VIDIMO ŠTO
IMAŠ?

DOBAR DANI!
MOLIO BIH ČASU NA-
JBOLJEG WHISKYJA KOJI
IMATE I PAR INFORMACIJA.
NAMIJE TRAJIM DVOJICU
SUMNIVIH TPOVA,
UBOJICA.

IMAMO NAJBOLJI
WHISKY U OKRUGU A
ŠTO SE TIČE INFORMACIJA,
TO UOPĆE NIJE U OPISU
MOG POSLA, JER ZNA ŠTE-
TITI ZDRAVLJU. SHVA-
ĆATE ME?

OVAJ KRUG
IGRAJTE BEZ MENI
ODUSTAJEM.

NITKOMU
NA ČELU NE PIŠE DA
JE UBOJICA I RAZBOJNIK.
NO... IMAJU LI TA DVA TIPI
MENA, MOŽDA SE DA I
DOZNAJTI NEŠTO?

SAM HUGGS I JOLLY
JOHNSON... UKOLIKO MI
DOJAVITE NEŠTO O NJIMA TO
SAM SPREMAN NAGRADITI I JOŠ
NEŠTO. ODJE SE OVDJE
MOŽE OOSJESTI?

HMMMM!
TA SU MI MENA POSVE
NEPOZNATA A GLEDE
SOBA, IMAMO JOŠ DVIJE
SLOBODNE GORE NA
KATU. 1 DOLLAR
DNEVNO.

CUENA JE OK.
PRHVAČAM. PRETPOSTA-
VLJAM DA U NJU NIJE URA-
ČUNATO KUPANJE I NEKI
OBJED? GDJE TO MOGU
DOBITI?

TREKUTNO NEMAMO
KUHARA, JER JE ODLUČIO OKU-
ŠATI SREĆU NA ZLATNOM NALAZI-
ŠTU NEGDJE U KALIFORNIJI. KUPKA
SE DODATNO PLAĆA UZ MOGUĆU
HIMMM... ASISTENCiju NAŠIH ČURA
OBJEDOVATI MOŽETE NA KRAJU
ULICE U GOSTIONICI MAJKE
MOLLY.

SVE U SVEMU
I NIJE OVDJE TAKO
LOŠE, DAPACE GRAD
JE OČITO MIRAN I ZA
DIVNO ČUDO DOMA
SE UREĐENO.

WHISKY JE SOLIDNE
KVALITETE, BARMAN
NIJE LAGAO.

HEY LJEPI
STRANCI, ČUJEM DA
TREBAŠ SOBU I KUPKU.
SVE TO MOŽEŠ DOBITI UZ
MENE KAO DODATAK AKO
SI ZAINTERESIRAN. IDEMO
SKUPA GORE DA TI PO-
KAŽEM SOBU?

OVAAA... HIMMM.
ZAPRAVO, MISLIO SAM
BEZ UVRIJEDE PROVE-
STI VRIJEME U MIRU.

JA SAM MOŽDA
JEDAN OD ONIH ČUČNIH
SENTIMENTALNIH TIPOVA, KOJI
ČEKAJU SUSRET S DJEVOJKOM
IZ SNOVA, DJEVOJKOM O KOJOJ
SANJAM I PRED KOJOM ČU
KLEKNUTI DA BIH JU
ZAPROSIO.

ALI, ŠTO?

NIJE NIŠTA
OD SVEGA TOGA.
TI SI LJEPA ČURA
NEMA ŠTO I ČINIŠ
SE DOBROM
OSOBOU, ALI.

TI SI NEKI
SRAMEŽLJIV MOMAK ILI
TI SE JA NE DOPADAM? NE
VIDIM RAZLOG TAKVOJ PO-
VUČENOSTI, OSMI AKO MAŠ
DRUGIH SKLONOSTI?

Ulica me je for kao glazben

*Otac me je učio svirati gitaru na pjesmama Boba Dylana, Leonarda Cohena i Crosby, Stills, Nash and Younga
* Trio The Bad Week je s radom počeo u srpnju prošle godine, kao skupina uličnih svirača*

U ovom broju naš sugovornik je **Strahinja Jajić**, mladi glazbenik koji je postao jedan od miljenika Novosađana sa svojim prepoznatljivim interpretacijama pjesama **Boba Dylana** i **Johnnyja Casha**, a od nedavno i frontmenom country-blues benda The Bad Week. Strahinja nam otkriva razliku između nastupanja na ulici i po klubovima, koja je bila prva pjesma koju je naučio svirati kao i više o samom Bad Weeku. Ako ikada budete u mogućnosti, nastupi The Bad Weeka su jednostavno nešto što vrijedi vidjeti i čuti!

KUŽIŠ?! Kada si se počeo baviti glazbom? Sjećaš li se koja je bila prva pjesma koju si naučio svirati?

Počeo sam uz oca koji me je učio svirati gitaru i perkusije. Kao mali pratio sam oca na bongosima dok je on svirao obrade **Bregovića, Štulića, Dade Topića**... Uz njegovu podršku krenuo sam baviti se glazbom. Prva pjesma koju sam naučio je *Mr. Tambourine Man* od Boba Dylana, jer akordi A, D i E koji se smjenjuju u pjesmi su bili jedini akordi koje sam znao.

KUŽIŠ?! Odakle ljubav prema americana/ blues glazbi?

Otac me je učio svirati gitaru na pjesmama Boba Dylana, **Leonarda Cohena** i **Crosby, Stills, Nash and Younga**. Godinama sam širio repertoar uvijek ostajući u sličnom žanru (Animals, Johnny Cash, **JJ Cale**, **Joe Cooker**). Od kako sam u The Bad Weeku, prijateljstvo s Giletom, usnim harmonikašem benda, mi proširuje vidike u baš izvorni

formirala nika

bluz (**Bo Didley, Bb King, Charly Muselwat, Big Bill Bronzie**). Miješajući ove sve utjecaje pravimo svoju glazbu koju žanrovski najbliže povezujemo s country-bluesom.

KUŽIŠ?! Ti si jedan od najprepoznatljivijih uličnih svirača u Novom Sadu. Što više preferiraš: sviranje na ulici ili u klubu i zašto? Ako želiš, podijeli s nama neku anegdotu s uličnih nastupa.

Na ulici sam krenuo svirati prije osam godina. Tijekom tog perioda jedan dio sam svirao s ocem kao duet. Tad smo se zvali One Man. One Band. Ideja naziva benda leži u tome da svaki od članova benda je sposoban održati samostalni koncert, ali da smo tu iz ljubavi jedan prema drugome. Zatim sam svirao s drugom koji me je pratio na bongosima, s kim sam čak i putovao. Međutim, uglavnom sam svirao sam. Ulica me je formirala kao glazbenika i pružila mi mnoga lijepa iskustva koja ne bih doživio da se nisam ovim bavio. Kao bend smo krenuli svirati na ulici. Tu smo pridobili publiku koja nam se jednako raduje kad nas sretne na ulici ili u nekom klubu. Klupske svirke nam omogućuju svoju glazbu prezentirati direktnije publici, tamo gradimo priču i karijeru benda, dok nam ulica pruža slobodu izraza i ona kao takva nam omogućava uvježbavanje aranžmana u posredstvu s publikom.

KUŽIŠ?! Reci nam nešto više o The Bad Weeku.

S radom smo počeli u srpnju 2020. godine kao ulični svirači. Vremenom smo zadržali svirku na ulici, ali smo je proširili i na klupske svirke, nastupe na festivalima i slično. Pored cover muzike, radimo na autorskim pjesmama i planiramo izdavanje albuma. Žanrovski smo profilirani kao country-blues band. Članovi benda su: Strahinja Jajić – vokal i gitara, **Stefan Stefanović Gile** (a.k.a **Gileta Slim**) – usna harmonika, **Danijel Seethaler** – bubnjevi.

KUŽIŠ?! Nedavno ste objavili i prvi singl. Znam da je vjerojatno prerano da se pita, ali kuha li se možda već neki album u kuhinji Bad Weeka?

Na autorskoj glazbi radimo od kako smo se sastali. Dojam svih preslušanih i skidanih stvari se slijeva u autorski sadržaj. Pjesme nastaju spontano na svirci na ulici ili čak u klubovima. Materijal se polako obrazuje u cjelinu i planiramo izdati album početkom 2022. godine.

KUŽIŠ?! Za kraj, imate li u planu neke svirke u skorije vrijeme?

Ovo vrijeme restrikcije nam dosta otežava održavanje koncerata, ali opet uspijevamo nekako dogovarati svirke s određenim klubovima. Sljedeća svirka nam je u **KC Labu** 16. prosinca, a svakako nas možete čuti na ulici. Te događaje objavljujemo na Instagram stranici The Bad Week.

Ivan Benčik

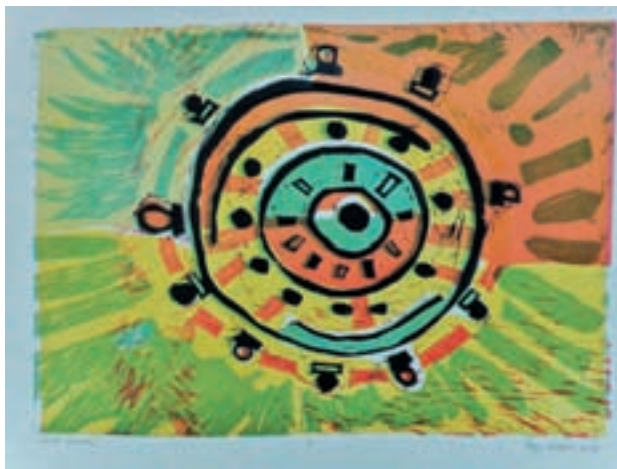

Vrata percepcije

U Otvorenom ateljeu F u Subotici nedavno je priređena izložba mlade umjetnice **Maje Kovač** pod nazivom »Vrata percepcije«. Maja se predstavila grafikama nastalim tijekom školovanja na likovnoj akademiji, a u pitanju su višebojni linorezi koji zrače koloritom. Teme su raznovrsne, uglavnom više u stilu nadrealnog nego realističnog. Također su izložene i tri crno-bijele grafike (*Risar*, *Kosci* i *Seoske žene*) nastale ove godine te inspirirane seoskim životom i žetvom. Pored grafika, mogli su se vidjeti i crteži sa studija, uglavnom krokiji (brzi crteži) aktova. Predstavljeni su i printovi slika nastali na raznim likovnim kolonijama.

Maja Kovač rođena je 1995. u Subotici. Diplomirala je na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu 2018. godine u klasi profesora **Aleksandra Botića**, odsjek grafika. Kako kaže, stvara da bi donijela vedrinu, osmijeh i ljepotu života ljudima koje susretne, a posebno svoju umjetnost posvećuje djeci i starijim ljudima. Grafiku smatra zanimljivim medijem koji se umnažanjem približava velikom broju publike. Do sada je imala jednu samostalnu izložbu (u subotičkom caffeu *Grunf*) te skupne izložbe u okviru Hrvatske likovne udruge *Croart* čija je članica.

K. U.

Ribarke i glomazno prstenje

Ove jeseni, isto kao i prošle, u trendu su duboke gumene čizme, nalik ribarskim. Ovaj komad obuće je zaista zaživio iako estetski gledano one nisu lijepe i djeluju kabasto.

Mada, kada se kombiniraju s ostatkom outfita, one kao da prelaze u drugu dimenziju. Odjednom izgledaju dobro i odjednom je vaša odjevna kombinacija na nekom višem nivou. Ovo je često slučaj s čizmama, jer one vizualno dodaju koji centimetar visine te ćete uvijek u dubokim čizmama do koljena izgledati atraktivno.

Gležnjače, na primjer, stvaraju drugi vizualni efekt gdje vam »skraćuju« nogu.

Tako da možemo zaključiti da ukoliko se odlučite za »ribarke« nećete pogrešiti.

Dalje, što se tiče jesenskih trendova na red je opet došao plastični nakit. Prije svega plastično overdimension prstenje.

Glomazno plastično prstenje nismo mogli ni zamisliti da ćemo nositi ove jeseni, niti ikada više, a sjećamo ih se s početka 2000-ih kada su bili u trendu, ali više kod tinejdžera.

Na kraju krajeva iz ova dva navedena modna trenda za ovogodišnju sezonu jesen/zima možemo primijetiti da su kabaste stvari u modi, a to nije ni slučajno jer pored zimskih jakni i kaputa i ovi nabrojani aksesori dolaze do izražaja upravo zbog svoje veličine.

Milijana Nimčević

21

Sajam školskih timova

Online Sajam školskih timova za karijerno vođenje i savjetovanje, sedmi po redu, bit će održan 30. studenog na ZOOM platformi. Spomenuti sajam organizira Beogradska otvorena škola u partnerstvu s kom-

panijom Coca-cola HBC Srbija. Organizatori pozivaju sve srednje škole u Srbiji koje se žele natjecati za vrijedne novčane nagrade da se prijave za sudjelovanje na tradicionalnom Sajmu s ciljem da pomognu razvoju vještina mladih i pridonesu njihovoj boljoj zapošljivosti. Kako navode, na Sajmu se može sudjelovati kao izlagač (srednja škola koja će se natjecati) i kao sudionik (bilo koji zainteresirani pojedinac koga zanima područje karijernog vođenja i savjetovanja). Više informacija o načinima prijave i samom događaju pronađite na linku: <https://bit.ly/SajamKVIS>.

22

Nikola Vranjković u Novom Sadu

Beogradski kantautor **Nikola Vranjković** održat će dva koncerta u Novom Sadu, 1. i 2. prosinca u SKCNS *Fabrics*. Ovom prilikom Vranjković će sa svojim bandom promovirati aktualno izdanje, trostruki live album *Biološki minimum*, snimljen u beogradskoj *Kombank*

dvorani. Album u potpunosti prenosi specifičnu koncertnu atmosferu ovog sastava, kao i sviračku preciznost i uvjerljivost koji su na izuzetno visokom nivou.

Ulaznice su u pretprodaji, po cijeni od 1.000 dinara, na prodajnim mjestima *Gigstix*. Na dan koncerta cijena ulaznice iznositi će 1.300 dinara i moći će se kupiti na biletarnici *Fabrike*.

Koncert će početi u 19.30 sati i trajat će do 21.45 sati.

Memorijal prof. dr. Franja Fratrić

Polumaraton 5. Memorijal prof. dr. Franja Fratrić, koji podrazumijeva trčanje, a potom i druženje uz riblju čorbu, bit će održan 5. prosinca na Petrovaradinu (Čarda USR Šaran). Sudionici se mogu odlučiti za štafetni polumaraton (2-3-4 člana), za utrku na pet kilometara i za polumaraton od 21,1 kilometar. Organizatori Triatlon klub *Dynamic* iz Novog Sada na pozivu na Facebooku navode kako će svi natjecate-

li dobiti startni paket (ranac, startni broj, okrepa na stazi, bon za ručak, voda, pokloni sponzora i drugo) medalje, a oni najbolji i nagrade. Prijava i uplata u iznosu od 2.000 dinara su obavezne do ponedjeljka, 29. studenoga. Podaci za uplatu, kao i satnica, mape i ostale informacije zainteresirani mogu pronaći na Facebook stranici Polumaraton »Memorijal prof. dr. Franja Fratrić«.

Advent na drukčiji način

Advent na drukčiji način bit će realiziran 5. prosinca od 17 do 19.30 sati u Zagrebu, u Gornjem gradu. Kako se navodi na Facebook stranici eventa, u pitanju je večernja tematska tura koja sudionicima priča priče o starim adventskim i novogodišnjim običajima grada Zagreba razgledavajući lokacije posvećene adventu. U tijeku inspirativne šetnje gradom saznat ćete, primjerice, tko je napravio prve jaslce, kako su se stari Zagrepčani grijali za jako hladnih zima te kako su se gostili za Božić; tko su sve bili čestitari, što je u stvari božićnica, što je Herodoševo, a što Kokošjevo, od kuda potječe običaj kićenja božićnog drvca i mnoštvo drugih zanimljivih informacija. Cijena ulaznice je 50 kuna po osobi, a drugo dijete sudjeluje besplatno. Prijave su obavezne na *findrik.martina@gmail.com* ili na broj telefona 091 606 7770.

PREPORUKA

Klotljudi

Odgovorno tvrdim kako su od Vardara do Triglava Klotljudi jedan od najboljih live bendova. Njihov drugi album naslovljen *Fašizam ljubavi* možda ne hvata u potpunosti sav intenzitet i elektricitet njihovih nastupa, umjesto toga ta energija se na albumu na momente probija, ali nikada u potpunosti ne preuzima pjesmu. Što je, po meni, šteta. No ipak, *Fašizam ljubavi* ima mnogo dobrih trenutaka i dobrih pjesama, stoga ga ne možemo zaobići.

Novi album je koherentnija cjelina naspram prethodnog albuma, s odvažnijim glazbenim inovacijama (poput kraut/gothic bossa nove *Vampiri AB*) no suštinski, to je još uvijek dobri stari Klotljudi zvuk, mješavina post punka a la rani Električni Orgazam i psihodeličnog garažnog zvuka, praćene košmarom rock poezijom. Vrijedi napomenuti kako su pjesme poput *Boje Neretve*, *Vampira* i *Policije* među najboljim radovima ovog benda.

I. Benčik

Dina

Dugo očekivani znanstveno-fantastični film *Dina* privukao je veliku publiku koja je u prethodnih mjesec dana pohrlila u kina kako bi dva i pol sata posvetila filmu zasnovanom na čuvenom istoimenom romanu **Franka Herberta** iz 1965. godine. Film je smješten u daleku budućnost i prati Pola Atreida, dok su on i njegova obitelj, plemićka dinastija Atreid, gurnuti u rat za opasnu pustinsku planetu Arakis. Uslijed sukoba oko ekskluzivne distribucije najcjenjenijeg resursa (začina) koji postoji i najvrjednijeg elementa galaksije koji se nalazi samo na Arakisu i koji može otključati najveći potencijal čovječanstva, preživjet će samo oni koji mogu pobijediti svoj strah.

Film je režirao **Denis Villeneuve**, a u njemu igraju: **Rebecca Ferguson**, **Timothée Chalamet**, **Jason Momoa**, **Josh Brolin**, **Stellan Skarsgård**. U pitanju je prvi dio, dok je emitiranje drugog dijela planirano za listopad 2023. godine. Film je sniman u Budimpešti, ali i u Norveškoj, Jordanu i u pustinji u Abu Dabiju.

K. I. I.

Tvoj sin, Huckleberry Finn

Roman **Bekima Serjanovića** obrađuje veliki broj različitih tema: odrastanje i želja da se ono izbjegne, odnosno protivljenje odrastanju, odnos oca i sina, potraga sa vlastitim identitetom i svim nedaćama koje taj proces sa sobom nosi. O avanturama i bolnim lekcijama koje se ne mogu naučiti na primjerima drugih. Istovremeno, Serjanović govori o ljubavi, ali i o borbi sa zavisnošću, što ovaj roman svrstava u vrlo specifične pojave u domeni književnosti na prostoru Balkana. Radnja je smještena na rijeci, inače mirnom krajoliku koga uzburkavaju komplicirani odnosi pripovjedača i njegovog oca, koji se susreću u Brčkom uslijed pripovjedačeve teške bolesti.

Serjanović svoje djelo posvećuje **Marku Twainu**, čiji se utjecaj vidi u tome što je rijeka gotovo junak u ovom djelu i, tematizujući avanture na njoj, pripovjedač govori o čitavom svom životu, sjećajući se ključnih događaja. Priča uvlači čitatelja koji se prepoznaje u pojedinim epizodama i kao takav postaje emotivno vezan za glavnog junaka.

A. I. Darabašić

CLAZBA

FILM

KNJIGA

